

Становище

от доц. д-р Ирена Иванова Бокова, Нов български университет, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.1 Антропология, социология и науки за културата, за д-р Николай Танев Сираков, единствен кандидат за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност доцент по професионално направление 3.1 Антропология, социология и науки за културата, обявен в ДВ бр. 57/9.07.2021, за нуждите на РИМ – Сливен

Оценка за съответствие с минималните национални изисквания

От приложените документи е ясно, че са представени всички изисквани документи, свързани с придобити образователни и научна степен, списък на публикации, списък на цитирания, авторска справка за оригинални научни приноси на трудовете, копия на публикациите и справка за минималните национални изисквания по чл. 26, ал. 2, 3 и 5 от ЗРАСРБ.

Кандидатът има придобита образователна и научна степен доктор по професионално направление „Теория на изкуството“ и научна специалност „Изкуствознание и визуални изследвания“, от НБУ, 28.11.2018 г., диплома № 353 със защитен дисертационен труд „Езикът на погребалния обред на траките по средното течение на р. Тунджа“. Той е с професионална квалификация Магистър по изкуствознание в НБУ – специалност Културология (2017 г.), магистър по специалност археология и професионална квалификация археолог – учител по история и магистър по финанси – професионална квалификация икономист от ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“.

Д-р Николай Танев Сираков представя за участие в конкурса монографичен труд „Антични накити от Регионален исторически музей – Сливен“, издателство „Обнова“, гр. Сливен, 2021.

Оценка на монографичния труд

Монографичният труд привлича вниманието с важната тема за накитите като система от знаци, която разкрива йерархията във всяко едно общество, но и като система, която отразява творческите постижения на майсторите ювелири в конкретен период. Важно е да се отбележи, че авторът изследва традициите в изработването на накити в контекста на

културни, социални и политически промени, които настъпват през вековете. Идеята за промяната в образите, символите, социалните репрезентации, които се разчитат в предметния свят на накитите, се свързва и с културни взаимодействия, културни влияния и предпочитания към определени елементи, природни материали и др. Този подход позволява да се открият връзките, общите места в развитието на античните култури и да се обоснове и тяхната специфика.

Авторът разработва проблематиката в исторически контекст и посочва основни културни зони на нейното разгръщане. Той въвежда в ролята и функциите на накитите в античните култури, тяхната социална значимост и обвързаност с високия социален статус на притежателите им. Изследването поставя античните накити, открити при археологически находки на територията на Сливенски регион, в широк културологичен контекст. Тяхното описание е рамкирано от античните традиции на изработка, както с оглед на визуалните образи, символите и значимите характеристики на ритуалната култура по онова време, така и с оглед на технологиите в конкретен исторически контекст. Отбелязан е процесът на натрупване на знания и умения за обработка на ценни метали и скъпоценни камъни и тяхното превръщане в значими предмети на античната култура. Авторът убедително показва промяната в образите и представите за обкръжаващия свят на човека и неговите взаимоотношения със света на божественото, които се разкриват при анализа на накитите като орнаментика, символика, материал на изработка.

В изследването са представени златният венец от Китова могила, с. Крушаре, маската от Далакова могила, с. Тополчане, полумаската от Якимова могила, с. Крушаре, както и скъпоценни предмети, игли за коса, обеци и халки, колиета и мъниста, част от находките в археологическите обекти в Сливенско. Предметите са разпределени въз основа на тяхната роля „да бележат“ главата или тялото. Авторът показва разнообразие от накити, които разглежда и като отражение на промените в идеологическия свят на Античността и в съпоставка с други образци, които са описани и подробно проучени. По този начин археологическите находки накити от Сливенско се превръщат във важен елемент от разказа за културното развитие на Античността и намират своята роля като знаци на античната култура в региона.

Изследването има значение в изграждането на културна система, в която се полагат нажитите от Античността от Сливенския регион, която ги прави разбираеми и ги вписва в широк културологичен контекст, който надскача локалния прочит.

Изследователска (творческа) дейност и резултати

Кандидатът е представил 4 издания в съавторство (публикувани глави в 4 колективни монографии), 9 публикувани статии и 8 статии под печат в рецензирани или в нереферирани с научно рецензиране издания. Кандидатът отговаря на изискванията за реферирани и рецензиране на публикациите.

В изследователската дейност и публикациите на д-р Николай Сираков могат да се отделят няколко акцента. Вижда се траен интерес към археологическата проблематика и анализа на находки от знакови места на античната култура в Сливенско (Тракийското наследство в РИМ – Сливен: за семантиката и функциите на „женските предмети“ в царското погребение, публикувано в сп. „Български фолклор“, 2019; Еротична бронзова игла за коса, публикувано във „Вести на Ямболския музей“, 2019). Тематиката на статиите, които са под печат с представен документ разширяват проблематиката на изследване на Н. Сираков като запазват връзката с регионалните култури („Културното пространство в Древна Тракия (пример от региона на средна Тунджа)“, под печат в ИМЮБ, т. 27, 2021; „Погребални маски от Сливенско“; „Виното – традиция, наследена от траките (по примера на Сливенско), под печат в издание на ИЕФЕМ – БАН и др.).

Своеобразна връзка с хабилитационния труд прави и изследването върху коня и неговите митологични превъплъщения, отново по материали от РИМ – Сливен (в съавторство). В този контекст се вписват и самостоятелни статии и статии в съавторство от периода 2004–2011, посветени на проведени археологически проучвания на могили от Античността. Друга част от статиите с археологическа проблематика са насочени към разкрития на територията на крепостта Туида в Сливен или в съседни общини.

Специално внимание в своите изследвания д-р Сираков отделя на проучвания на локални култури като резултатите са глави от колективни монографии (за селата Калояново и Жельо войвода). Трайният интерес към регионалната история проличава и в последното колективно изследване, осъществено през 2021 г. под ръководството на Н. Сираков. Въз основа на исторически документи и архивни материали е издадена книга, която представя

движението на горяните в Сливенско (Под знамето на свободата: горяните в Сливенския край, Сливен, 2021).

Приложените публикации отразяват активната проучвателна и изследователска дейност на д-р Н. Сираков като археолог, историк (представяне на проведени археологически проучвания, исторически проучвания по документи) и участник в интердисциплинарни проекти като „Културни ресурси, валоризиране на наследства и местно развитие” (Договор номер 20/12, с водеща организация ИЕФЕМ – БАН).

Цитиране от други автори

Приложените документи за цитиранията отговарят на изискванията – 14 цитирания, в издания с научни рецензенти и с референции, в монографии и колективни трудове с научно рецензиране.

Лични впечатления

Познавам д-р Николай Сираков като сериозен и задълбочен изследовател, участник в научни конференции и събития, в които представя нови данни и интерпретации на исторически факти и събития с добра обосновка. Интересите му в сферата на археологията и историята (Античност и Средновековие) се обвързват с тяхното значение за съвременната култура в Сливенския регион. Той работи и много сериозно за привличане на младите и особено на ученици от различни възрасти към наследствата на Сливенския край, участва в редица събития за популяризиране на научните изследване и сближаване на публиките на музея с научните изследвания.

Заключение

Приносите и обемът на хабилитационния труд, както и на останалите публикации, изследователската дейност на кандидата ми дават пълно основание да оценя положително цялостната му представена дейност и гласувам положително: кандидатът да бъде избран за „доцент“.

9.11.2021

Доц. д-р Ирена Бокова